

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ในสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์หลายรูปแบบขึ้นในสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษาขึ้น เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศอย่างแท้จริง เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม และมุ่งสร้าง “คน” หรือ “ผู้เรียน” ให้เป็นผลผลิตโดยตรง มีคุณลักษณะ มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ (วัฒนาพร ระวังทุกข์. 2542 : 4) สังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมรวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปคนเราจะอยู่ร่วมกันในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ได้ก็ย่อมจะมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ความสามารถในการปรับตัวเป็นบุคลิกที่สำคัญอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง การที่จะพัฒนาบุคคลให้มีคุณสมบัติพร้อมที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดีวิธีหนึ่งก็คือ การช่วยให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตัวเองและความเป็นตัวของตัวเองนี้จะช่วยให้บุคคลยืนหยัดในสังคมได้แม้เกิดปัญหาต่างๆก็สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ (พิสัมพันธ์ กงรักษา. 2536 : 2)

ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญในการกำหนดลักษณะนิสัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 134) การเพิ่มความเชื่อมั่นในตัวเองนั้น ควรเริ่มปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก สถาบันแรกที่มีความสำคัญและบทบาทมากที่สุดก็คือ สถาบันครอบครัว ถือได้ว่าครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกให้แก่เด็ก โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม บรรยากาศในการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ เด็กที่มาจากครอบครัวด้วยความรัก ความอบอุ่น มีผลต่อบุคลิกของเขาเมื่อโตขึ้น ก็จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง (จรรยา สุวรรณทัต. 2531 : 80) นอกจากสถาบันครอบครัวที่มีความสำคัญต่อการปลูกฝังและพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ครูอาจารย์จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเนื่องจากเป็นผู้ให้การศึกษากับเด็ก โดยที่เด็กส่วนใหญ่จะใช้เวลาส่วนมากอยู่ในโรงเรียน ครูจึงเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กรองจากบิดามารดาและเป็นบุคคลที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

และการพัฒนาศักยภาพโดยรอบค้ำให้แก่เด็ก บทบาทของครูนอกจากจะเป็นผู้สร้างเสริมความรู้ทางวิชาการให้กับเด็กแล้วยังสามารถช่วยพัฒนาสติปัญญาและบุคลิกภาพให้กับเด็ก โดยครูเปลี่ยนบทบาท ผู้แสดงมาเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ครูจึงเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือแนะนำ (พิสัยทัศน์ คงรักษา. 2536 : 2) ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงได้มีการปฏิรูปการเรียนการสอนแบบใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและ พ.ร.บ.การศึกษา ได้มีการจัดการปฏิรูปการเรียนการสอนแบบใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนให้มาอยู่ในรูปที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) เนื่องจากการเรียนการสอนแบบนี้ จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีทักษะต่าง ๆ มากขึ้นสามารถลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเองส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 24) วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ซึ่งแตกต่างไปจากวัยเด็ก ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ชีวิตในวัยรุ่นถือว่าเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตและเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต (พรพิมล จันทร์พลับ. 2538 : 1)

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ถ้าเด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองการเรียนการสอนย่อมไม่ได้ผลเท่าที่ควรความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับคำแนะนำของครูและความกล้าในตัวเองเพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะเฉพาะตัวบุคคล ดังนั้นครูควรจัดกิจกรรมให้เกิดสัมพันธภาพที่ีระหว่างเด็กและดำเนินการภายในห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ดีทั้งนี้จะส่งผลต่อการเรียนได้ (วนิดา ป้อมสุวรรณ. 2542 : 2)

ข้อมูลเบื้องต้นชี้ให้เห็นว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนา งาน พัฒนาค้นและที่สำคัญเป็นการพัฒนาการไฝหาความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการขาดความเชื่อมั่นในตนเองเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคคล การเรียนรู้ในการปรับตัวเพื่อที่จะก้าวไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเอง ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบภายในตัวบุคคลเอง สำหรับแนวทางมีอยู่หลากหลายวิธี ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป ส่วนในแง่ทางจิตวิทยานั้น นอกจากการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแล้ว การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะวิธีนี้ช่วยให้บุคคลได้สำรวจตนเอง เข้าใจยอมรับตนเองอย่างแท้จริง ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาคับข้องใจต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความเจริญงอกงามทางจิตใจ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม (จิราภรณ์ อารยะรังสฤษฎ์. 2539 : 2)

วิธีการที่ครูอาจารย์สามารถนำมาใช้เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองนั้น ผู้วิจัยใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ซึ่งจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาด้านสังคมและความเชื่อมั่นในตนเอง มนุษย์และกลุ่มมีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อมนุษย์แต่ละคนอย่างอนเอกอนันต์ ชีวิตกลุ่มเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย

ของปัจเจกบุคคลนั้นคือ กลุ่มที่ปัจเจกบุคคลเป็นสมาชิกจะเป็นพื้นฐานสำหรับความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึกและสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ (จันทร์เพ็ญ ภูโสภณ. 2544 : 3)

ด้วยเหตุผลข้างต้นจะเห็นว่ากลุ่มไปมีบทบาทความสำคัญในการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพ

ของคน การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจึงเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเปิดเผยตัวเอง เล่าเรื่องราวปัญหาของตัวเองโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีปัญหาเดียวกันช่วยกันคิดแก้ไขในปัญหา ของกันและกัน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกเข้าใจในตัวเองแก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยมีผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ เชื่อมประสาน โดยใช้หลักการและเทคนิคทฤษฎีบุคคลเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเจ้าของทฤษฎีคือ โรเจอร์ส เพราะ โรเจอร์สเชื่อว่าโดยพื้นฐานมนุษย์เป็นคนดี น่าเชื่อถือ มีความสามารถ แต่สิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นคนไม่ดีคือ ความไม่สอดคล้องกันระหว่างสิ่งที่อยู่ในปัจจุบันกับความรู้สึกนึกคิด จึงทำให้มนุษย์ใช้กลวิธีปกป้องกันตัวเอง เช่น การหลอกคนอื่น พุดปด คดโกง ฯลฯ โรเจอร์สเชื่อ มนุษย์สามารถคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเองได้ เพียงแต่เขาได้ระบายสิ่งที่อยู่ในใจออกมา ซึ่งจะ เป็นโอกาสให้ค้นพบตัวเองผู้ให้คำปรึกษาสามารถช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา สามารถมองเห็นสาเหตุ และวิธีการ ในการแก้ปัญหาของเขาเอง

ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา เรื่องความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยเลือกนักศึกษาชั้นปีที่ 3 เนื่องจากนักศึกษาดังกล่าวส่วนใหญ่เป็น อยู่ต่างจังหวัด ที่เข้ามาศึกษา และการเดินทางของนักศึกษาก็ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เป็นผลกระทบต่อการเรียนซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมที่ เปลี่ยนไป ฉะนั้นยังถ้านักศึกษาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง โอกาสที่จะไปตามสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีก็จะ มากขึ้น กอปรกับการสังเกตเห็นของผู้วิจัยเองในฐานะผู้สอนได้สังเกตเห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าพูดคุยกับครู ประหม่าเวลาถามครู หรือไม่กล้ายกมือถามเมื่อไม่เข้าใจ ผู้วิจัย จึงจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีบุคคลเป็นศูนย์กลางเพื่อเสริมสร้างความ เชื่อมั่นในตนเองสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งจะเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ เพื่อจะช่วยพัฒนาเยาวชนอันเป็นขุมพลังของชาติในการพัฒนา ประเทศให้เติบโตอย่างมีคุณภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างการจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎียี่สิบบุคคลเป็นศูนย์กลาง เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎียี่สิบบุคคลเป็นศูนย์กลางเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักศึกษาที่ได้เข้ารับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎียี่สิบบุคคลเป็นศูนย์กลาง หลังการได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎียี่สิบบุคคลเป็นศูนย์กลาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1,148 คน

2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการใช้แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 45 คน หลังจากนั้นนำคะแนนมาเรียงลำดับจากคะแนนต่ำสุดไปหาคะแนนสูงสุด แล้วเลือกคนที่มีความคะแนนต่ำสุด ตามความสมัครใจ จำนวน 7 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้บุคคลที่มีความต้องการที่จะปรับปรุงตนเองและแก้ไขปัญหาร่วมกันของ สมาชิกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้สึก และแนวความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สามารถให้ความคิดในการแก้ปัญหา หรือปรับปรุงตนเองอันนำไปสู่ความงอกงามทางจิตใจ นำไปสู่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยมีผู้ในกลุ่มเป็นผู้เอื้ออำนวยบรรยากาศที่อบอุ่น ไร้กังวล โดยการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาซึ่งมีกระบวนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างสัมพันธภาพ คือ ขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาให้ความอบอุ่นเป็นกันเองกับ ผู้มารับคำปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นสัมภาษณ์ คือ ขั้นเริ่มต้นเข้าสู่ประเด็นในเรื่องที่จะพูดหรือให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการ คือ ขั้นให้ความช่วยเหลือโดยใช้วิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ

ตามแนวทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป คือ ขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาสรุปในสิ่งที่พูดมาอีกครั้งแล้วให้นำสิ่งที่ได้ ไปคิดหรือปฏิบัติแล้วก็จะมีการนัดหมายเข้ากลุ่มครั้งต่อไป

2. โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือที่ผู้ให้คำปรึกษาจัดขึ้น เพื่อช่วยเหลือแก่ผู้มาขอรับคำปรึกษา ซึ่งมี ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยให้ผู้มาขอรับคำปรึกษา เกิดความไว้วางใจ ภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเอง ปลอดภัย และมีการยอมรับ เพื่อเปิด โอกาสให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาได้มีการระบายความรู้สึก แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีการให้กำลังใจ มีการส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อกัน เพื่อช่วยผู้มาขอรับคำปรึกษาสามารถยอมรับตนเอง มีการสำรวจ ตนเอง และเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนเองตามความเป็นจริงมากขึ้น มีความ เชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองในทางบวกมากขึ้น ลดการปิดกั้นตนเองที่จะไม่ให้ได้รับ ประสบการณ์ใหม่ ๆ มีวุฒิภาวะและสามารถในการปรับปรุงแก้ไขตนเอง มีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยการใช้ โปรแกรมการให้คำปรึกษาทั้งหมด 1 โปรแกรม จำนวน 10 ครั้ง

3. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง คุณลักษณะในตัวเองของบุคคลอันแสดงให้เห็นได้ ด้วยความกล้าในการพูด การกระทำ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจุดมุ่งหมายในชีวิต และไม่ทอดทิ้งในการแสวงหาแนวทางในการ กระทำสิ่งต่างๆ เพื่อบรรลุความสำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งเอาไว้ ได้แก่

3.1 ความกล้าในการพูด การกระทำ หมายถึง ลักษณะของบุคคลอันแสดงให้เห็นได้
ด้วยความกล้าในการพูด การกระทำในสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงออกอย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.2 ความมั่นคงทางอารมณ์มีเหตุผล หมายถึง ลักษณะของบุคคลอันแสดงให้เห็นถึง
การมีความคิดเป็นของตนเอง มีความหนักแน่น ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ อย่างไม่มีเหตุผล

3.3 ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของบุคคลอันแสดงให้เห็นด้วยความมีสำนึก
ต่อหน้าที่และต่อการกระทำของคนในทุก ๆ เรื่อง

3.4 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การมีแนวความคิดใหม่ และสามารถนำ
แนวความคิดนั้นมาก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม

3.5 มีจุดหมายในชีวิต หมายถึง การตั้งเป้าหมายและแนวทางในการดำเนินชีวิต
เพื่อให้ดำเนินการอย่างมีระเบียบแบบแผน

3.6 การไม่ท้อถอยในการแสวงหาแนวทางในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อบรรลุ
ความสำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งเอาไว้ หมายถึง การที่บุคคลมีความอดทนในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่
ได้ตั้งใจเอาไว้ไม่ว่าจะเกิดอุปสรรคใด ๆ ก็พยายามฝ่าฟันไปได้จนสำเร็จ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้การจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีจิตบุคคลเป็นศูนย์กลางเพื่อ
เสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. เพื่อเป็นแนวทางให้อาจารย์ และนักวิชาการทางการศึกษานำไปปรับใช้กับนักศึกษาเพื่อ
การเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับนักศึกษา